

B&W voorstel

Steller : Hoogland

Tel. : 6159206

Portefeuille : Van Olden

e-mail. : h.hoogland@s-hertogenbosch.nl

B&W : 1 september 2020

Agenda nr. :

Reg.nr. : 10181256

Openbaar : Openbaar

Onderwerp : Reactie op ongevraagd advies experimenten met
bijverdienen in de bijstand

Dossier : Participatie

Besluit : Instemmen met de bijgaande brief als reactie op het ongevraagde advies experimenten met
bijverdienen in de bijstand door de cliëntenraad Participatiewet

Communicatie : nvt

Uw brief van : 23 juni 2020

Uw kenmerk : nvt

Afdeling : WXL/S&B

Zaaknummer : 10181256

Datum : 1 september 2020

Onderwerp : Reactie op ongevraagd advies experimenten met bijverdienen in de bijstand

Ref. : Hoogland

Tel. : 6159206

E-mail : h.hoogland@s-hertogenbosch.nl

Bijlage(n) : nvt

Geachte leden van de cliëntenraad Participatiewet,

Inleiding

Op 23 juni 2020 heeft u een ongevraagd advies uitgebracht over “experimenten met bijverdienen in de bijstand”.

Dit naar aanleiding van de raadsinformatiebrief over dit onderwerp van 14 april 2020.

Voordat wij ingaan op uw brief en uw twee adviezen verwijzen wij eerst naar de reactie van de staatssecretaris van SZW en de conclusies van het CPB over de afronding van de “officiële” experimenten: van de 6 gemeenten werd in 5 gemeenten geconcludeerd dat een hogere vrijlating van bijverdiensten geen effect heeft op de volledige uitstroom naar werk of op meer werken in deeltijd. Alleen de gemeente Utrecht kende een positief effect: daar zijn meer mensen in deeltijd gaan werken. Deze resultaten zullen dan ook niet leiden tot aanpassing van wetgeving op dit punt, zo liet de staatssecretaris van SZW al weten.

Middels deze brief gaan wij in op uw twee adviezen, en lichten wij onze bevindingen toe.

Uw eerste advies: onderzoek de succesfactoren

In uw eerste advies adviseert u ons om alvorens tot een eindconclusie te komen te onderzoeken welke succesfactoren het experiment kansrijk maken, en wat de verschillen zijn met de gemeenten Amsterdam en Utrecht wat betreft de succesfactoren.

Amsterdam doet zelf een experiment met bijverdienen in de bijstand, Utrecht was een van de officiële experimenteergemeenten.

Uit het onderzoeksrapport van de gemeente **Utrecht** (Weten wat werkt: samen werken aan een betere bijstand) blijkt dat van de totale doelgroep (8338 bijstandsgerechtigden) er 172 bijstandsgerechtigden op vrijwillige basis zijn gestart in de experimentgroep “Werken Loont”.

Het positieve effect was pas in de laatste maanden van het experiment zichtbaar. Daarbij ging het vooral om banen van meer dan 8 uur per week, om de kleine dienstverbanden, zonder dat dit leidt tot volledige uitstroom.

De dienstverlening aan de groep “Werken Loont” bleef verder onveranderd.

T.a.v. het (stimuleren van) bijverdienen werden twee extra acties uitgevoerd: in mei 2018 werd schriftelijk informatie verstrekt aan de experimenteergroep over de verruimde vrijlatingsregeling, en in november 2018 werd een vrijblijvende workshop georganiseerd voor geïnteresseerden over de effecten van de verruimde vrijlatingsregeling op bijvoorbeeld toeslagen en belastingen.

De gemeente Utrecht concludeerde verder zelf dat het effect van het wegvallen van de verruimde vrijlatingsregeling na de experimenteerperiode onbekend is.

Het is mogelijk dat deelnemers de extra financiële ruimte tijdens de experimenteerperiode wilden benutten, en daarom niet zijn uitgestroomd. Hiermee wordt het risico van een “locked-in” effect benoemd. Dit is ook een van de risico's die wij bij de start van ons experiment onderkennen.

Uit het onderzoeksrapport van de gemeente Utrecht zijn geen succesfactoren te distilleren.

Er is gedurende de experimenteerperiode een positief effect, maar in hoeverre dit positieve effect een langduriger effect heeft is onduidelijk. Dat stelt de gemeente Utrecht zelf ook in haar rapport.

Er is ook geen extra dienstverlening ingezet door de gemeente Utrecht.

Daarbij komt dat het experiment in Utrecht werd uitgevoerd op basis van een verruimde vrijlatingsregeling. Dat is anders dan werken met een stimuleringspremie. Dat betekent dat de bijstandsgerechtigden direct (maandelijks) boter bij de vis krijgen in de vorm van minder korting op de uitkering en zo meer geld in de portemonnee.

De gemeente 's-Hertogenbosch kan als niet-experimenteergemeente de verruimde vrijlatingsregeling niet inzetten. Onze indruk is dat van de verruimde vrijlatingsregeling een grotere stimulerendere werking uitgaat dan van het werken met een stimuleringspremie, die maximaal 2 keer per jaar kan worden uitgekeerd.

De gemeente **Amsterdam** werkt met de inzet van de stimuleringspremie, het instrument dat wij ook gebruiken.

De gemeente Amsterdam is in februari 2018 gestart, oorspronkelijk met een periode van 2 jaar, inmiddels verlengd met een extra jaar, waardoor de einddatum 1 maart 2021 is.

De gemeente Amsterdam kent ongeveer 40.000 bijstandsgerechtigden.

Alle bijstandsgerechtigden mogen op vrijwillige basis deelnemen, met uitzondering van personen met multi problematiek (vb: dak- en thuislozen, verslaafden, mensen met psychische problematiek). Zij moeten zich wel aanmelden voor deelname.

De doelgroep die Amsterdam hanteert is zo groter dan de doelgroep waar wij op inzetten.

De opbouw van de stimuleringspremie is gelijk aan hoe wij die hanteren.

Bij de start van het experiment namen 3000 bijstandsgerechtigden deel aan het experiment.

Inmiddels (mei 2020) nemen 5000 bijstandsgerechtigden deel.

De uiteindelijke doelstelling van de gemeente Amsterdam is dat 6000 personen deelnemen.

Deelname aan dit experiment betekent in Amsterdam tevens deelname aan drie

dienstverleningsgroepen: zelfregie, extra aandacht of reguliere dienstverlening als vergelijkingsgroep.

Ruim 750 personen (van de 5000) doen mee aan een wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van begeleiding.

In een brief van mei 2020 heeft het Amsterdamse college de raadscommissie Werk, Inkomen en Onderwijs geïnformeerd over de tussenstand.

De premie heeft een positief effect in Amsterdam: er is een hogere uitstroom naar werk en er zijn meer parttime werkenden.

Er kunnen nog geen significante verschillen worden gerapporteerd tussen de drie vormen van begeleiding.

Uit de rapportage van de afdeling Onderzoek, Informatie & Statistiek van de gemeente Amsterdam blijkt o.a. dat:

- De personen die deelnemen aan het experiment over het algemeen jonger, vaker man, hoger opgeleid zijn, ingedeeld zijn op een hogere trede (op de dienstverleningsladder) en korter een uitkering ontvangen dan bijstandsgerechtigden in de vergelijkingsgroep;
- Dat de duurzaamheid van uitstroom iets lager ligt bij de experimenteergroep dan de vergelijkingsgroep (69% om 71%; duurzaam is dan langer dan 6 maanden uit de uitkering);
- Dat het gemiddeld netto maandloon iets lager ligt in de experimenteergroep dan in de vergelijkingsgroep (€ 1488,- om € 1543,-);
- Dat het aandeel dat een contract heeft voor onbepaalde tijd iets lager ligt in de experimenteergroep dan in de vergelijkingsgroep (8% om 12%).

Dit nuanceert de resultaten natuurlijk wel, m.n. het gestelde in de eerste bullit: er doet blijkbaar een groep bijstandsgerechtigden mee met (veel) kansen op de arbeidsmarkt.

Verder is een gemeente als Amsterdam nauwelijks te vergelijken met onze gemeente, niet op aantallen bijstandsgerechtigden, niet op problematiek en niet op arbeidsmarktsituatie.

De gemeente Amsterdam heeft (nog) geen zicht op succesfactoren. Deze informatie is beschikbaar in Q4-2022 (eindrapportage) en/of Q1-2021 (uitgebreidere tussenrapportage).

De gemeente Amsterdam gaat er voor nu van uit dat de premie op zich voldoende stimulerend werkt.

Onze conclusie is dan ook dat uit de stukken van de gemeente Amsterdam geen succesfactoren zijn te distilleren.

Uw tweede advies: verleng de periode van het experiment

In uw tweede advies adviseert u ons om te overwegen of het mogelijk en zinvol is de looptijd van het experiment te verlengen met bijvoorbeeld één jaar, om zo te kunnen beoordelen of het experiment – na aanpassing – meer succes heeft.

Dit advies nemen wij niet over.

Hiervoor zien wij op dit moment onvoldoende inhoudelijke basis

- gelet op onze eigen ervaringen tot nu toe,
- gelet op de conclusies van de officiële experimenteergemeenten,
- gelet op het standpunt van de staatsecretaris van SZW over het effect van de bevindingen van de experimenteergemeenten,
- en gelet op het hiervoor gestelde over de ervaringen van Utrecht en Amsterdam, waar geen succesfactoren zijn te distilleren.

Tot slot

In het vierde kwartaal van dit jaar komen wij zoals afgesproken met onze eindconclusie. Wij nemen daarin nog de aantallen van de eerste uitbetaling van de stimuleringspremie over de eerste helft van 2020 mee.

Voor de volledigheid merken wij nog op dat de financiële dekking van ons experiment enkel voor de jaren 2019 en 2020 voorzien is.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

drs. B. van der Ploeg

drs. J.M.L.N. Mikkers